

СЕКЦІЯ 5

СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ОСВІТІ ДОРΟΣЛИХ І ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

Андрейкова І. Б., канд. пед. наук, доц.,
доцент кафедри іноземних мов
Одеський національний політехнічний університет,
Україна.

Картель Т. М., канд. пед. наук, доц.,
доцент кафедри іноземних мов
Одеська державна академія будівництва та архітектури,
Україна

МОНІТОРИНГ ЯКОСТІ ЛІНГВОДИДАКТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВИКЛАДАЧІВ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЯК ЧИННИК ПІДВИЩЕННЯ ЇХНЬОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ АКТИВНОСТІ

У контексті настанов сучасної андрагогіки, яка опікує процеси організації стажування і підвищення кваліфікації науково-педагогічних кадрів, провідним програмним результатом має стати вдосконалення якості їхньої фахової діяльності з надання освітніх послуг у закладах вищої освіти. З огляду на це, важливим структурним компонентом процесу підвищення кваліфікації науково-педагогічних кадрів як викладачів кафедр іноземних мов є моніторинг якості їхньої фахової – лінгводидактичної діяльності. Необхідність останнього зумовлена тим, що для успішного керування процесом підвищення кваліфікації викладачів кафедр іноземних мов та вдосконалення якості їхньої лінгводидактичної діяльності виникає потреба у налагодженні постійного зворотного зв'язку між провідними суб'єктами андрагогічного процесу та своєчасному отриманні відомостей про відповідність фактично досягнутих результатів спроектованим цілям. Такі відомості, як доводить наш власний досвід, можна отримати упродовж здійснення моніторингу якості процесу підвищення кваліфікації викладачів кафедр іноземних мов, який передбачає:

- оцінювання мети і змісту навчальної програми підвищення кваліфікації з фахових і психолого-педагогічних дисциплін;
- з'ясування міри ефективності створених професійно-рольових ситуацій у структуруванні лінгводидактичної та загальнопедагогічної системи знань для актуалізації та розвитку здатності викладачів іноземних мов до здійснення нестандартних педагогічних дій;
- аналіз доцільності використовуваних андрагогічних технологій та засобів професійно-рольової перспективи для підвищення якості їхньої лінгводидактичної діяльності;

- стеження за результативністю провадження нових підходів до підвищення кваліфікації викладачів іноземних мов у взаємодії й комбінації з традиційними технологіями, усталеними в практиці освіти дорослих.

Резервні можливості підвищення якості лінгводидактичної діяльності викладачів іноземних мов під час підвищення кваліфікації слід виявляти на основі названих компонентів моніторингу шляхом використання засобів пролонгованого спостереження за їхньою самоосвітньою діяльністю, а також проведення інтерв'ю, анкетування, тестування. На основі зібраної під час моніторингу інформації змінюється ставлення всіх суб'єктів андрагогічного процесу до прикінцевого програмного результату, переосмислюються способи досягнення спроектованих цілей програми підвищення кваліфікації, тому що керувати – означає максимально враховувати специфіку фахової підготовки і досягнутого рівня лінгводидактичної діяльності викладачами іноземних мов.

Крім того, моніторинг надає можливості відслідковувати не тільки педагогічні, але й функціональні результати процесу підвищення кваліфікації. До педагогічних результатів належать зміни у структурі знань, умінь і навичок, професійних якостей та властивостей, характерних для взаємодії викладачів іноземних мов зі студентами, які демонструє динаміка зростання рівнів їхнього педагогічного професіоналізму. До функціональних результатів зараховуються різні способи їх організаційно-педагогічних дій, які вможливають керування навчальною діяльністю студентів під час вивчення іноземної мови. Суттєво, що під час методичного супроводу процесу вдосконалення якості лінгводидактичної діяльності викладачів іноземних мов важливим структурним елементом є оцінний компонент, що дає підстави говорити про результативність проведеної роботи з підвищення їхньої кваліфікації. У традиційних освітніх стандартах навчальні досягнення оцінюються переважно за когнітивним критерієм, тобто увага акцентується на сукупності здобутих нових знань, умінь і навичок, якими повинні оволодіти викладачі іноземних мов у процесі вивчення програмного матеріалу. Особистісно зорієнтована спрямованість процесу підвищення кваліфікації дає змогу відстежувати динаміку підвищення рівня педагогічного професіоналізму викладачів іноземної мови як проєктувальників, організаторів і диспетчерів процесу іншомовної освіти студентів – продукту їхньої лінгводидактичної діяльності. З огляду на різні стартові можливості викладачів іноземних мов та на право кожного з них обирати індивідуальні темпи підвищення кваліфікації і траєкторію власного професійного саморозвитку, критеріями лінгводидактичного професіоналізму у сфері іншомовної освіти були обрані ті, що висвітлені у табл. 1.

Центром оцінювання навчальних досягнень викладачів іноземних мов під час підвищення кваліфікації має стати динаміка вдосконалення їхнього педагогічного професіоналізму у процесі лінгводидактичної підготовки. Для

оцінювання якості очікуваних результатів слід враховувати дію об'єктивних і суб'єктивних критеріїв. До об'єктивних критеріїв належать:

а) критерій відтворюваності, який передбачає повторення, передання педагогічних дій у рольових ситуаціях її суб'єктами;

б) критерій системності, що прогнозує моделювання в рольовій ситуації педагогічної діяльності з усіма її основними ознаками (логіка, цілісність, функціональність, взаємозв'язок і взаємозумовленість її компонентів).

Суб'єктивні критерії ґрунтовані на рефлексії та знаннях, тому що теоретичні і практико-методичні знання викладачів іноземних мов утворюють простір смислоутворення і самовизначення в професійно-рольових ситуаціях, які мають спеціально моделюватися на заняттях під час підвищення кваліфікації.

Таблиця 1

Критерії лінгводидактичного професіоналізму викладачів іноземної мови

<i>Етапи підвищення кваліфікації</i>	<i>Критерії</i>
Мотивація	Потреба в компетентному розв'язанні навчальних завдань; прагнення до самовдосконалення і професійного саморозвитку
Створення педагогічно регульованого освітнього середовища іншомовної освіти студентів	Педагогічна взаємодія, співробітництво і співтворчість, рольові, імітаційно-ігрові дії, емоційність та взаєморозуміння
Проектування імітаційних, сюжетно-рольових, ділових, професійно зорієнтованих ситуацій	Допитливість, активність, потреба в новій інформації
Постановка і розв'язання навчального завдання, розподіл ролей і вибір способів досягнення мети	Здатність бачити проблему, ухвалювати рішення, нестандартність дій, ініціатива і відповідальність
Перенесення знань у нову ситуацію	Винахідливість, оригінальність мислення, креативність дій
Контроль та оцінювання	Успішність, професійні досягнення

До суб'єктивних критеріїв зараховано:

- критерій відповідності педагогічних дій викладачів іноземної мови освітній ситуації у сфері іншомовної освіти студентів (ті самі дії можна реалізувати в різних рольових ситуаціях; будь-яка зміна ситуації призводить до зміни характеру педагогічних дій; нормовані педагогічні дії у своїх істотних рисах залишаються інваріантними стосовно рольових ситуацій; той самий зразок педагогічної або лінгводидактичної діяльності, який має певну стійкість, реалізується в ситуації, що програється);

- критерій цінності зумовлює наявність ціннісних підстав зразка педагогічної або лінгводидактичної діяльності, обґрунтованих теоретичними і практико-методичними знаннями (збіг ціннісних підстав, мети, ідеалів педагогічного

зразка і ціннісних орієнтирів студентів, що відтворюють зразок педагогічних дій, забезпечує привабливість педагогічної діяльності в рольових ситуаціях для викладачів іноземної мови);

- критерій умілості вмотивовує наявність умінь викладачів іноземної мови проєктувати свою діяльність у контексті дотримання настанов загальноєвропейського підходу до мовної освіти (формулювати і ставити цілі у вигляді рольової перспективи; структурувати знання у формі рольової ситуації; використовувати педагогічні та лінгводидактичні знання як інструмент практичних дій; моделювати власну діяльність за принципом суб'єктності; організовувати діяльність із навчання іноземних мов на рефлексивній основі).

Загалом, у процесі реалізації методичного супроводу процесу підвищення кваліфікації викладачів іноземної мови на засадах моніторингового підходу мають бути досягнуті такі результати:

- сформовано цілісне уявлення про специфіку лінгводидактичної діяльності європейського викладача іноземної мови та її закономірності, про сучасне іншомовне середовище, у якому мають здобувати іншомовну освіту студенти як майбутні фахівці;

- створено систему професійних цінностей, основу яких становлять цінності особистісного саморозвитку, самореалізації і постійного професійного росту викладача іноземної мови у професійно-педагогічній, лінгводидактичній та дослідницько-інноваційній сфері сучасного закладу вищої освіти;

- обґрунтовано профіль професійного «Я» сучасного викладача іноземної мови як менеджера іншомовної освіти;

- окреслено стратегію і тактику на творче виконання професійно-педагогічних функцій і нестандартне розв'язання педагогічних проблем у сфері іншомовної освіти студентів;

- сформовано активну професійну позицію і творчий стиль діяльності;
- розвинуто потребу в постійному професійному самовдосконаленні й підвищенні рівня педагогічного професіоналізму у сфері іншомовної освіти.